

Előfizetési ár: egész évre 12 frt. fél évre 6 frt. negyed évre 3 frt.
Belviteli díj 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj minden bevitelért
30 kr. — A „nyilt-tér“-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Megjelennek minden kedden, esütörtökön és szombaton.

Az előfizetési pénzek s a lap kézbesítését illető minden tárgyak a kiadó-
hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18. sz. a.
intézendők. — Bérmentelen levelek el nem fogadtnak.

Előfizetési felhívás

„FÜGGETLEN LAPOK“

1868-ik évi folyamára.

Miután a „Független Lapok“ a jövő év első napjától kezdve, mint kath. politikai napilap, fognak megjelenni, melyekhez minden hétfőn megjelenendő „Irodalmi és tanügyi heti közlöny“ is lesz csatolva, van szerencsénk ezennel t. cz. olvasóinkat tiszteltteljesen figyelmeztetni, hogy, miután a lapunk kiállítási költségei ezenül tetemesen megszaporodnak, kénytelenek vagyunk az eddigi előfizetési árakat is némileg felemelni, és pedig olyképen, hogy a „Független Lapok“-nak

Előfizetési ára:

egész évre 20 frt.
fél évre 10 „
negyed évre 5 „

A „Független Lapok“-nak minden előfizetője ingyen fogja kapni a „Hétfői Lapot“ is. Azonkívül elfogadunk külön előfizetést a „Hétfői Lap“-ra is; és pedig

egész évre 6 frt. — kr.
fél évre 3 „ — „
negyed évre 1 „ 50 „

Együttal bátorkodunk azon eddigi t. cz. előfizetőinket, kik két vagy több negyed évre előfizettek, tiszteltteljesen megkérni, hogy az eddig hozzájuk beküldött díjakat az új előfizetési árak összegeig kiegészíteni kegyeskedjenek.

Az előfizetési pénzek alulirt kiadó hivatalhoz intézendők.

Pest, 1867-iki decz. 10-ikén.

A kiadó hivatal,
3 korona-utca, 18. szám.

Pest, december 11.

A journalistikai működés nem tartozik az ember irigylendő foglalkozásai közé.

S kivált az irodalom oly kezelői, kik szigorú elvül tüzték ki magoknak egy gondosan ápolat szent ügyet megóvni minden szétlét, míg megerősödik; kik lelkesmeretesen számba vesznek minden tekintetet, melynéha tulontulni óvatosságot vesz igénybe; kik még némi gyarlóságok ellenében sem akarnak a megzavarás ürügyét magukra venni — pályájuk rettentő tövises.

A falu szerény iskolamestere sóhajtozik néha oly méltán, hogy közmondássá lön: quem dii odere, podagogum fecere. De mi-

dőn ez közmondássá lett, akkor alig ha léteztek ennyi lapok, katolikus politikai lap, a mi fajunkból pedig éppen nem.

Már az azon szép hiedelmünkben, melynek ábrándai közt e nehéz pálya kiútlomokára léptünk, fogyatkozni kezdünk.

Hittük, hogy katolikus és szabadelvű lap kiállítása igen könnyű feladat.

Azt is tudtuk, hogy ilyféle kezdemény a magyar kath. papság nagy zöménél élénk viszhangra s kétségtelen méltánylatra talál.

De mi merészebbek voltunk, s e ponton nem álltunk meg, nem elégtük a kath. politikai lap minőségét, de lapunk megindításánál működésünk első s fő teréül jeleltük ki: a katolikus kérdést.

Már maga ezen ügy társadalmi nagyszerűsége nem csekély vonzerővel bírt, s hírlapiról működésünknek azon kiváló előnyvel kínálkozók, hogy az élénk politikai közélet gyakran zilált s nem egyszer lehárgoló, sőt lélekzsbasztó folyama elől oly ténre menekülhetünk, hol a szeretet s testvériség szelid világa uralkodik, s a minden elemek közóhajtásában gyors és sebes siker ígérkezik.

Oly ténre állni, hol mindenki akar, hol ellenzék s gátló nem is képzelhető, igen kényelmes és háladatos térnek látszék előttünk.

E mellett még nyolcz milliónyi testület szoros egybefűzésének s egy érdekbe való egyesítésének józnan és helyes gépezetét összeállítani, e munka közben a létező érdekek s emberi szétágazó irányok kibékítését erőlyel s tapintattal eredményre vezetni, — bármint nemes becsvágynak elegendő tapaszert nyujthat.

De végre a tisztázandó eszmék, felderítendő új helyzetek, az állam, a hatóságok s a hívek egymás irányában viszonyaik meg-alapítása s szellemi anyag oly roppant bőségű tárházát mutatta fel nekünk, hogy mitől sem tarthatunk kevésbé, mint szűkölködéstől a — tárgyakban.

Hittük s láttuk azon zavarunkat, mely a tárgyak enormis bőségénél a választásban meg fog lepni, de azt nem képzeltük soha, hogy Tantalusként nyakig a folyóban a szomjasság kínait érezzük.

Pedig ma éppen így vagyunk. Isten látja lelkünket, nem vagyunk soha az ellenzék háladatos, de terméketlen szerepére, mert úgy érezzük, hogy Isten kiválólag alkotó hajlammal volt kegyes gyarló lényünket ellátni s a pusztán contrapondirozó szerep nem bír reánk vonzó-erővel hatni.

De már azt bevalljuk, hogy ama hajlammunk határozott iránya mellett is gyakran megkísért az irigység büne s érezzük, mi kényelmes és dicső volna helyzetünk amaz oldalon, a folyó más partján.

Természetesen nem politikáról szólnak.

Most prometheusként, mert az élettelen anyagba szelleméletet fuvaltunk, a sziklához lánczolva túrjuk a ránk mért kínokat.

S mert e lánczokat nem más fűzte reánk, és mert mi sem volna könnyebb, mint szét-törni a lenyügözés ez eszközeit, s azokat egyedül az ügyszeretet s sikerérti aggodás tette reánk, szenvedjük oly huzamosan.

De bűnül róhatni-e nekünk, ha néha megszáll a zugolódás kísértete, s egy-egy sohaj szavakban tör ki?

Nem mi voltunk azok, kik csalatko-zánk.

Kik azt hívék, hogy a közönyösség, a részvétlenség baja mélyebben elhatott már, hogysen rövid idő kiépülést hozhasson, nem látszának arra számítani, hogy az emberi fül csak bizonyos hangoktól fordul el, a szem csak a sötétség elől zárul el.

Ha világot lát s meleg hangokat hall a jó keresztény, van még fogékonyág elég kedélyében.

Helyzetünk azonban kétségbeesítő. Felkeltettük nem illetéktelen lendület folytán a részvétet a nagy ügy iránt, s most egyre ostromoltatunk oly közönség által tovább haladásra, mely méltánylatának bizonyítékaival eláraszt.

Hagyhatjuk-e ezt soká figyelem nélkül?

Isten övjon meg, hogy az ügynek ártsunk, de nem ártunk-e akkor is, ha a buzgóságot ellankasztjuk, a részvétet kialudni engedjük?

Bécs, december 11.

A francia törvényhozó testület vitái itt csaknem elhomályosítják a birodalmi tanács felüldült figyelmét.

A concordatum-láz, mely a közvéleményt egy idő óta elmérgesítette, most egy szabadelvű nemzet nyilatkozataival felhagy rohamával.

Bravourt láttunk a vallás érdekei ellen tett tüntetésekben, s azt hívők, hogy a liberalismus ily végleteivel megverhetjük majd a porosz.

De ki álmodott volna itt csalódásról?! Mi nagy buzgalommal utánozzuk Páris az ő divatickeiben, bohózatai és mulatságaiban. Ledöntöttük a bástyákat s egy kis Páris építettünk Ó-Bécsen kívül, vidor fasorokkal, széles utakkal, gyönyörű boulevard-okkal és mindezt egykét év alatt; mindenben egyenlőpést tartva Párisal.

Demokratiánkat francia kaptára szabjuk, s még a ballerinák is csak akkor bírnak becseselőttünk, ha a nagy Mabilie éden fái alatt legalább egyszer lejték a grande cancan-t.

A Márkák és Umbria elfoglalásának idejében a püspökök és papok álláspontja a kormányhoz nem volt inyére Napoleonnak, lezlekéket adatott nekik, egy főpapot törvényeskedéle idézett — s egy világ-lapot a L' Univers t con amore betiltotta.

Ez, ugy látszik, mulatságos komédia lehetett a bécsiekre s mert nem olyan dolog volt, melyet

Párisból kereskedés útján meg lehetett volna hoztatni, várni kelle az alkalomra, midőn a katolikus papsággal úgy bánhatnak Bécsben is, mint Napoleonon.

Az óhajtott idő nem is késett soká. Szerencsétlenségünkre, az osztrák papság nem mérközhetik a francia papsággal. Mert, míg a francia clerus a nemzeti közérzetet által hordozott testület, az osztrák papság, mint mondják, kívül áll mindannak, a mi a nemzeti érdekek fogalma alá tartozik.

A francia papság mélyen beolvadt a nemzet testébe, történelme egyik sugarát képezte a gloire-nak, mely a nemzeti becsület feltékényen őrzött kincse; az osztrák papság elszigetelt kaszt meg mindig, gondolatai, érdekei elhajlanak az egyetem törekvéseitől.

A papság, élén Dupanloup-pal, a világiak vezetteve Montalembert által a haladás és szabadság szolgálatában, mint szabadelvű nemes bajnokok fejlesztik a nemzeti cultura érdekeit; míg itt Rauscher s vele a papság legnagyobb része, mint a reactio képviselői tekintetnek; egy idegen elemnek, mely csak árnyékkáról ismereti magát.

Az osztrák kath. világiakról, értem a szereplőket, szólni sem merek. Thun, Andlaw, stb. mind bevallott feudalisták; amaz absolutista, ez reactionárius.

Ily conjuncturák között nem nagy erőködésbe került az amagy is idegen közvéleményt a papság ellen felizgatni éppen úgy, mint Párisban. Rauscher bibornok neheztelő szavakat hallott a császár ajkairól, s a „Volksfreund“ sajtópör kapott, majd egészen úgy, mint ez Párisban történt.

Még a jobban is Páris ad jelt, a részvét és aldozat cselekvényeire nézve. Hire jött, hogy a francziák százezrekre menő frankokkal sietnek segíteni a pápaságot szükségében; azonnal könyöradományok gyűjtettek itt is — magas rangú hölgyek által.

Most már csak arra lehetünk kíváncsiak, mily befolyással lesznek az itteni közvéleményre, a kormánypartí Rouher, a baloldali Thiers-nek beszédei a jobboldali körökben; Favre Gyulának eszméit majd megtapsolja az ellenzék.

Remélni merjük, hogy a jó bécsi közönség, melynek nem csak tánca, hanem széleme is gemüthlich, fogékony lesz informáltatni magát a parlamentáris férfiak oly magas politikai álláspontja emelkedett beszédei által, mint Thiers és Rouher.

Ausztria nem feledheti, hogy vallásilag annyira tarka állam nincs több a continensen, mint éppen ő; s e szerent a vallási farrongás hullámzatai, míg Franciaországban az állam biztonságát annyira nem veszélyeztethetik, Ausztriában a közbéke komoly krízisévé lehetnének.

A lelkesmereti szabadság csak egy lehetővén gyümölcsöző elve az alkotmányrak, ha az önmagában bevégzett, s vonatkozásaiban solidaris minden egyes vallásfelekezet függetlenségével: igen természetes, hogy a vihar, mely a lelkesmereti függetlenséget az Apennineken túl fenyegeti, viszszahat Ausztria minden vallásfelekezeteinek érdekeire.

TÁRCZA.

Aesthetikai tanulmányok.

A festészet. II.

Minden gyönyör, mit az állatokban leltünk, valamint ezeknek alakja és lelki lényegük kifejezését nyerhet a festészetnél. E mellett az egyéniség tág birodalma nyílik meg a festészetnek; oly jellemvonásokat költésözhet az állatnak, melyek a satyri-cus hatást illetőleg emberi magasságig emelhetik, mire nézve Kaulbach „Reinecke Fuchs“- vagy a magyar „száz mese száz képpel“ legalább és legismertebb példa lehet. Hanem aztán fő a valószínűség.

A föld minden része és minden állata szolgálatára áll a festészetnek. Ott a jegesmedve úti fel-féjét a jégzirték megüli, a hómezőn vad csata foly, és a szekerese csillog s a lánzdasa csattog veszett ellenség agyarában; vagy lefestheti az orosz-lány vadászatot, elbeszélheti a vad disznó üldözését.

S ha enyhébb kedélyű nem gyönyörködik a véres vadászatban: ott a büszke szarvas, a mint ki lép az erdőből, vagy a róka, mely fa alatt kölykeivel játszik. Ott vannak a legelő tehének, vagy domb oldalán a juhnyáj. És ott a kecske, meg a kutya számtalan faja. Ott van a büszke mén, a tyúk-udvar, vagy a réce-tó.

A legmagasabb lépcső a festészetben is az, hol az ember az előállítás tárgya; a mi nem azt

teszi mintha azon festész, ki embert rajzol, magában már magasb kellékeknek felelne meg, mint a ki tájképet fest.

Az ember előállításának három módja van: a genre, az arckép- és a történeti festészet szerint.

Az arcképben (portrait) egy ember képe adatik. A genrekép (társaságok vagy szokások képeinek is nevezetik) a közönséges és gyakran előforduló életviszonyokból veszi anyagát; a történeti kép ellenben egy jelentékeny mozzanatot ad, az élet tetőpontját. Azonban egy meghatározás sem lehet ingadozóbb, mint éppen ezeknek definitiója.

Az előállítás jelentékenysége, s a kezelés a legváltozatosabban hat össze itt. A történeti beszélyekre és regényekre kell gondolnunk a szigoruan történeti tényekkel szemközti, hogy meglassuk menyire játszik egyik faj a másikba.

Igy van a dolog a genre- és történeti festészetnél is. Ezek mellett, vagy ezeken felül jön meg a legjelentősebb eszméket rejtő jelenségek feldolgozása, a mint ősszpontositva vannak az erkölcsökben, hitregezés és a vallásban.

Hanem azért egyiket a másiknak alárendelni nem szabad. A genre életképeknek nevezük; a genre-festés az élet kisebb oldalait szereti; bár a szokott életnek megragadóbb helyzeteitől sem fordul el.

Az életkép festője, ha anyagát nem úgy fogja fel, mint valami adomát, hanem általános igazságig emeli — a művészet legmagasabb fokán áll. Általánosságban állítja elő az egységet; a történeti festész, ki múlt eseményt mutat föl — egyesekben adja az általánost, az örökké-érvényest.

Ez Máriát a Krisztus-gyemekekkel úgy állítja elő, hogy ennek kifejezésében jövő hivatása látszik; amaz egy anyát fest gyermekeivel, kiben a szent viszony minden ékessége ki lévén fejezve, az eszményileg gondolt Máriának és fiának megfelelő magasztos képe lehet.

A genrefestészet az egész életet felöleli — tréfiát, vigjátékot, színművet, polgári drámát egyaránt.

A művész az embert a bölcsőtől a sirig kiséri, komoly, kedélyes vagy hamis tekintettel minden állapotában, minden kedélyállásban. Parasztok katonák, gyerekek, kisvárosi rohancos, árva-bírák a legneveltségesebb helyzetben méltó tárgyul szolgálhatnak.

Mert hiszen ha Caravaggiojátzó gyerekei nem ülnének szokott vesszőparipáikon, vagyha Ostade Adrián parasztjai nem felfordított kosarakon pihenének, hanem ha amazok vívözobában hosszú karddal verekednének, ezek pedig egy frescókép, eszményi szirtján ülnének — akkor egészen más volna a história.

A genrefestés minden kis dolog iránt úgy érdeklődik, mint egy kisvárosi pletykahordó asszony; míg a történeti festész előtt közönyt dolog a főangyal kardja is, ha mindjárt magával Belze-bubbal kelt a csatára: nagyobb dolgok, bensőbb eszmék kötik le.

Az egész világ genre, s a derék festészetnek csak belé kell nyúlni, hogy a legszebb képeket markolja ki.

Először látjuk itt a művészetben azon nagyobb szabadságot, melynél fogva a szépsézet mélyére is leszállhat, s a durvát, a durván neveltség, a közönségest is megfoghatja. Otthon kell felednie a

tiszta szépség eszményét, és nem szabad mértékül alkalmaznia. A mit a neveltségéről, aljasról és rútról fönnb mondunk — azt itt mind lehet érvényesíteni.

Ha azonban ezek előállításá izléstelen és utálatos, akkor az anyag és a kép semmit sem ér; azért a művész szeszélye vagy az igazság hatalmas ereje által, mely a lefestett állapotot általános tükör-képpül állítja fel — emeli magához tárgyat. Lépjünk Brouver Adriánal vagy Ostadéval a kocsmába. Ott ülnek az iszákos dözsölők vagy játszanak a részeg parasztok.

Mily undok, silány ficzkók, sörös orral, s ostoba kifejezési pofakkal! Vagy hogyha összekoccezanak! Az asztalok félreperülnek; a durva, mámoros vonalak dühtől égnek, kések villannak meg piszkos markaikban. Genrekép! Hanem fontos dolog, hogy a festményből éppen annyira hiányozzék az ideális mus, a mennyire a felvett tárgyban; itt fő a valóság. . . Vagy ott van egy templomi mise, egy ünnep, melyet az alsóbb néposztály ünnepel, kintin mind a a genrekép számára és pedig ezerszer is felhasználva már.

A zene, tánc, kocma mindig ugyanazok; az undokság sem igen marad el. A festész rendszeren humoros oldalról fogja fel az ilyes jeleneteket. Hanem Rubens lép a főokra. Ő is templomi misét fest és az előadás hirtelen zajos dözsöléssé válik. A humor élénkíti meg, hanem e mellett a nagyszerűen szilaj gyönyör és életkedv által lön elragadóvá a rajz.

A finomságnak legkisebb nyoma sincs a leányok vad, mámoros körtanczában; a tömeg egész a disznóúg vág le, melyből a kocza dugja ki orrát. Érzékiség, elteltség és disznóság látható ott, azon-

szág, mi az ely?
ányok, sem a
a mennyiséget
ez metaphisical
fogalmaknak,
is az okosság
minden tudó
helyes használ
bármely tudó
észetten kívül
en szabatosan
hiszik, hogy a
rain tul s talán
eri tapasztalás
ak mindenek
építenie, mely-
inak roppant
y egyes önálló
etes kutatások
ot.
szellem egy-
a megismerni
nak különböző
képeznek,
s rendszerben
észetnek kell
zeti rendszer
ejezése és az
gogy legyen.
nyaiban esu-
az értekezö
ette volna er-
melyeknek
ereiteink indo-
z a philoso-
ek és műve-
a nov. 25 iki
z öseemberek
mint lapunk
akokról szolt;
vizsgálat alá.
gok szerint a
gyis az em-
y a fémeket
és vas kor-
s fel régebb
sok, kik ezen
y azt jegyzi
ban, sőt talán
ban, mivel a
de amaz ös-
semmisült, a
utókorunk a
gy e kérdést
tunk kevés;
rendszer fel-
eg kell azt
hoencia ös
sat, mind a
kben. A ró-
lenket. Ha
ronzot kívá-
n és fokoza
használták
ökkel élt. A
eljes határo-
József meg-
határozottan
ek; a könyv-
tal idomít-
természeti
án, a ki a
a vastar-
ett ezekből
y hatalmas
szszmann s
ezödvén,
ottság jegy-
a bizott
rjelenő ar-
elését óhaj-
szes ülése

A katolikusok vallási függetlensége lényegileg össze van kötve a pápa függetlenségével; s ha a pápa függetlensége veszélyeztetve van, a katolikusok vallási szabadsága az államhatáron abszolútumától nem lehet biztosítva sehol. Ez a törvényben tanúság.

A lelki szabadság virágzó századai nem azok voltak, midőn a Hohenstaufok a pápákra nyomást gyakoroltak, vagy midőn Arignon volt székelye a katolikus vallás fejének.

Mindezen dolgokat, hisztük, a szabadság férfiai nem fogják feledni Ausztriában sem.

Magyarország éjszakai közlekedési érdekeiről.

Az állam ereje, és hatalma, tekintélye és nyomatéka nem térfogati, népességi, vagy politikai viszonyaitól függ, hanem kulturális fejlettségétől, vagyonosságától vagy is azon eszközök belterjes mértékétől, melyek a rendelkezik.

A vérendszert sem a katonaság számától, de annak szervezetétől s a védpontok helyes elrendezésétől függ.

A nemzeti jólét s gazdagság sem attól függ, bir-e az állam az anyagok gazdag forrásaival, hanem birja-e kiaknázni s készítményeit a világvásárlás értékesíteni.

Mindezek s százféle érdekek a közlekedési rendszer s ezek közt a vaspályák sebességét s okoszerű elrendezését egy állam katalánjának kifejtésében első tényezőnek bizonyították.

Ott van Anglia s a kis Belgaföld kiálló példája.

Nálunk pedig fokozott fontosságban lép elő a vaspályák terjedése, hol a földbe és jövedelem hallatlan aránytalanságai, a kulturális viszonyok különbözőségei, a másnemű közlekedési eszközök fejletlensége, a nemzetiségi állapotok szelidülése, s annyiféle kiválóságok csak a vaspályák sebesség kifejtése által nyerhetnek a javulásra óhajtott lendületet.

Míg az ország nagy része vasuti kombinációba nem vonatik, addig szellemi s anyagi kulturánk gyarló marad, pontos és erőteljes kormányzat, biztos védelem, helyes adórendszer, szóval rendezett állapot és közjóllét nem is fejlődhetik.

Könnyű volna, az egész államot tekintve, Magyarországnak helyes vasutálózatát megkérteni, mely annyi tekintetek követeléseinek megfelelően, de az ország nagy részében már megvannak némely vonalak, más idő befolyása alatt előállítva, s itt már ez állapotot, mely megvan, többé ignorálni nem lehet.

A mi eddig történt, alig őríti meg a mértéket mert a vonalok kijelölésében nem az általános világkereskedelmi, de jobbadán apró helyi, néha még ellentétes politikai tekintetek is szolgáltak alapul, s nyújtottak irányt.

Példa a pest-szolnoki vonal. Mikor terveztetett, a cél az volt: Pestet a Tiszának valamely pontjával összekötni. Ma már választó pont lett a debreczeni s aradi vonalak közt mindkettő nagy kárára.

Magyarország éjszakai része még fehértábla, hol egészen szabadon lehet vonalakat rendezni s kikerülni az ország többi részén elkövetett hibákat.

E célra szükség a világkereskedelmi

viszonyok komoly áttekintése s országos és vidéki érdekeink kellő felfogása, hogy ezen tekintetek telhető kielégítése elérjék.

Ez sajátképp a figyelmeztetések feladata. Világkereskedelmi tekintetű hazánk éjszakai vidékein következők fordulhatnak elő:

Országhatárainkat Gácsország, Bukovina és Erdély övezdik körül.

Ha e szempontból vesszük szemügyre a dolgot, azonnal elvitathatlan világosságban tűnnek fel érdekeink tekintetei. Lássuk egyenkint:

Gácsország.

Gácsországot természeti fekvése kétségkívül a fekete tenger felé utalja.

Ámde ezen utja most Odessához viszi, mely a viszonyok jelen helyzetében arra nézve sokképp nyomozható.

De más részről télen át ezen tengeri ut számára a dardanellák bizonytalansága miatt zárva van, mi kereskedelmét annyira nyomja, hogy ma is tömötlen árú keres másfelé utat magának.

Felette fontos említenünk Gácsországra nézve, hogy az Adriához lehető rövid és biztos összeköttetéssel bírjon.

Ha már most Adria csucsán egy végpontot, például épen a magyar tengerpartot, Fiumét, vesszük s Lembergben a másikat, ezen vonal a térképen csaknem egyenesen Pesten visz keresztül.

Fiume-Pest-Lemberg szintén egyenes légvonalat képeznek.

Azon már létező világkereskedelmi pályaut, mely hazánk határaival párhuzamosan Lemberg felé keresztül futja, Gácsország termékeit egyesíti s összekötésben a Tarnopoli keresztvonallal kelet Lengyelország egyesítő vonalát képezi.

Ha már most mi, kik Fiumét Pesttel nyakra-főre össze akarjuk kötni, és Pest-Miskolc összeköttetését is, mint természetes, első sorba helyeztük, ha — mondjuk — innen még utat nyitunk a Lemberg felé egyenesen vezető vasutnak, ennek természetes következményei azonnal előtűnnek: ugyanis egész Gácsország és keleti Lengyelország minden áru-forgalma az Adriával egyenesen Pesten a haza szíven vezetettik keresztül s Pest, mely hivatva van az egész keleti kereskedést a nyugattal közvetíteni, felette kedvező fekvése által megnyeri az éjszakai Európa forgalmának jó részét, mi Magyarországot kereskedelmi emelkedésére nézve mérhetlen momentum.

Továbbá jól derzve, ez uton Lemberg s vidéke, valamint Nagy-Lengyelország délkeleti része (volhynia) egészen Bécshez s Bécs által nyugat, és dél Európával ismét Pesten keresztül sokkal közelebb s könnyebb utat nyer, mint a mostani körös-körüli uton Szilézián, Morván át be Ausztriába Bécsig.

Az éjszakai Transito-kereskedelem az Adriával s Európával nyugati részével, hogy hazánkon keresztül vitessék s nyerjen folyamot, mérhetlen fontosságú az országra s kiválólag Pestre nézve, mely csak az általános közlekedési világvárossá, ha a természet által számára kijelölt előnyöket ki is szakmányoljuk s felhasználjuk.

E geográfiai fekvésből eredő forgalmi kombináció szinte kiálló postulatum, mely azonnal feltétel szemünk elé, a mint egy tekintetet vetünk az előttünk fekvő térképre.

Ámde mi még a kereskedelmi ügyekben utjoneczok, kalmár kombinációkban még járhatlanok vagyunk, sokkal inkább szeretünk politikai conjecturák régióiban kalandozni.

Legyen nekünk nyitnak színt. Ha rá gondolunk, hogy Európa nyugalmának szinte elutasíthatlan követelménye Lengyelország feltámadása, s ez tán nem is oly messze fekvő lehetőség; ez esélyre gondolva, megérhetjük képzeltünkben ezen pályaszerkesztés politikai nagy fontosságát is.

(Folytatjuk.)

A törvényhozás működése.

A képviselőház decz. 12-diki ülésében oly derült mozzanatok fordultak elő, melyek az államadósságok felett folyó hozadalmal viták nak sok élelenséget adtak.

Első szónok Perczel Béla volt, ki röviden a törv. javaslat elfogadása mellett nyilatkozott.

Utána Salamón Lajos szót a törv. javaslat ellen.

Pulszky Ferencz, ki harmadiknak következett, nagy hatással ezafolta az ellenzéki érveket s a kérdésre felelvé, hogy: hol van most a szabadság? — pártja részéről sok tapsot nyert.

Az államadósságok kérdése — úgymond — tisztán politikai kérdés. Ez egyezmény, alku, ha úgy tesszük, a visszanyert alkotmány ára. Elviselhetlen volna az, alkotmány nélkül, s elviselhető az alkotmányul. A szabadságot csak az vonhatja kétségbe, a ki nem tekint körül. Ott a szabadság a felelős kormány, a független törvényhozás, a municipális önkormányzat, a sajtó-szabadság, az egyesülési jog s mindabban, mi ezzel összekötve van. Mondják, hogy nincs hadsereg. Más országokban a hadsereget nem az alkotmány, hanem a hatalom biztosítékának tekintik, s a szabadság garantiájának tekintik azt, hogyha a hadsereg minél — kisebb. — Minden eszmét szónok oly pongyolában mondta el, hogy beszéde inkább társalgás volt a szőnyegen levő kérdés s az egész állami rendezésről.

Szóltak még Kardos Kálmán, Besze János, Fest Imre és Zmeskál Mór a törv. javaslat mellett; Jókai Mór, Papp Mór, Csánády Sándor, Csiky Sándor és Patay István ellene.

Zmeskál a többi közt nagyon ingerülten kikelt a jegyző ellen, hogy ez miért szólta fel csak most, miután a 12-dik volt a magukat föliratott szónokok között. Ezt a ház derültséggel fogadta, mert az érdemes szónok azon tévedésben volt, hogy a törv. javaslat mellett s ellen a szónokok egymás után szólván s ő nem a 12-dik, hanem csak a 24-dik lehetett.

Besze János népies humora is nagy derültséget okozott. Ő elfogadja a törv. javaslatot, mert ha akarjuk a célt, akarnunk kell az eszközöket is. A teher elviselhetlen most, de nem lesz az jövőre, ha életbe léptetik a honvédelmi rendszert s leszállítják a hadsereget. De hogy azt elérjük, bizalmat kell növelnünk a dynastiában. Népünk bizonyára nem forradalmi. Szónok 1849-ben, mint a kormány biztosa, egyszer nagy beszédet mondott a köztársaságról a néphez s egy öreg ember így szólta hozzá: „Ugye uram, ha majd megtöljük a köztársaság ünnepét: akkor jó királyunk majd mindig Budán lakik? — Ez kigyógyítja a köztársasági ábrándból az egész életre. A beszéd közben számos népies hasonlatot használt. A takarékpénztárt arany tojású kottlós tyúkhöz, az osztrák nemz. bankot oly ezethalhoz hasonlítá, mely aranyt vesz be s bankót ad ki: mit mindannyiszor a ház zajos derültséggel fogadott.

Fest Imre államtitkár csinos kerekded beszédében szót a törv. javaslat mellett.

Jókai Mór beszédében sok helyütt felcsillant az aranyos humor: de egy helyütt a hár elragadta, mert azt mondta, hogy ki áll jól róla, nem fog-e minket az osztrák kormány úgy megfeszíteni a zöld-bankók tengerében, mint a hogy őseinket megfeszítette a fekete bankók ozeánjában.

A pénzügyminiszter erre felelé, hogy jót áll róla a törv. javaslat, mely 8. §-ában azt rendel, hogy a magyar kormány s országgyűlés helybenhagyása nélkül a papírpénz nem szaporítható.

A szélső bal férfiai az ismert nótát fújták, csak Pataynak volt eredeti ötlete abban, hogy mit bánja ő, akármit tesznek, majd az államhitelezők és örökös tartományok: ez az ő gondjuk.

A ház decz. 11-dikén este zárt ülést tartott, melyben azt határozta, hogy ezután, mivel a delegációknak karácsonkor össze kell ülniök, az ülésök 4 óráig folyjanak, hogy így a tárgyakat el lehetne végezni, de ezen határozat alól mindjárt az ülésben kivételt tettek s az ülés 1 1/2 órában eloszlott.

Az elnök azt jelenté, hogy a prot. hitfelekezetek nagygyűlése miatt, melyben több képv. részt akar venni — de azon hír kering, hogy voltak más, nem vallott ok is: s ez az, hogy a miniszterek kérték, miszerint a szavazás ne e napon történjék; ők tudják miért.

A decz. 13-diki ülésben a szónokok sorát Ónossy Mátyás kezdé meg a törv. javaslat mellett. Dobránszky Adolf, ki utána szót, a törv. javaslat ellenében Tisza Kálmán indítványát pártolá, de beszéde közben oly állításokat is tett, hogy az utána szóló Tanárky Gedeon találgal mondhatta, miszerint úgy látszik, hogy a szónok nem csak a dualizmus, de általában az alkotmányosságnak nem barátja. Minden az izléstől függ.

Ezrel kapcsolatban Tanárky Ausztria fináncz történetéből idézett, constátálva, hogy a rossz pénzügyi gazdálkodás Ausztriában hagyományos politikai miután most remény van ahhoz, hogy politikától megszabadulhatunk, hogy mind Lajtán innen és túl, mind a hatalom körében valóságos alkotmányos viszonyok gyökereznek meg, ezért mind a két rossz közül a kisebbet elfogadják, a törv. javaslatot.

Simay Gergely s Jankovics Antal röviden szóltak a törv. javaslat mellett, Vlár Alajos s b. Luzsénszky Pál ellene, mire Bőszyrményi László jutott szóhoz.

Bőszyrményi a miniszterelnök decz. 5-iki beszéde elleni polemiaival kezdte. A miniszterelnök azt állítá, hogy van hazánknak párt-tactica, mely abból áll, hogy a többség feladta az ország alapjait. Ez alatt — úgymond — csak a szélső bal érthette. (Derültség.) De a szélső bal sehol sem állítá, hogy az ország minden alapja fel van adva, hanem azt, hogy a legfontosabb alapjok vannak feladva. (Derültség.) Az „abból él” aristocraticus kifejezés szegény emberek irányában, kik kénytelenek valamely foglalkozásból élni, míg a nagy urak amúgy is élhetnek. S e kifejezésnek más körülmény nagy fontosságú tulajdonit. Az, hogy a kormány policzajokat tart a szélső bal emberei közt (hosszas derültség), hogy megtudhassák, honnan kapnak azok pénzt. Mindez oly gyűlölettel minősíté hasonlót a szélső bal sohasem tett a jobboldal ellen. Ez insinuatív határozottan visszautasítja. Aztán hosszabban fejtegette ismertéteit az 1861-diki és 1865-diki álláspontról kibőltségét illetőleg. Ne állítsák — úgymond — hogy most az alkotmány helyre van állítva, hisz három évvel ezelőtt maguk tagadták. (Derültség) Ne hivatkozzanak a multakra, mert azok önök ellen bizonyítottak. Oly helyzetbe jutottak, hogy most kénytelenek mindezt elfogadni.

ban kerülve az el nem nyomorodott nép durva hatalmas és fékezetlen öszerejével.

A művészi erő és az előadás sulya ilyes képeket jóval fölébe emel a közönséges genreknek. Ha pedig szomorú életpétekarunk látni, elég reagondolnunk Ritternek „a halász megfűt gyermeké”-re.

Mily végtelen fájdalom ül az apa arcán, ki szótlanul és könyök nélkül néz, mintha a sorsot összefogott kezével szét akarná morzsolni. Fájdalom vonult a házába, mely a meghalt szép ifjú legény barátjaival van telve.

A múlt és jövő hosszú évei vannak szétzúzva itt. Ez a halál, az emberi boldogság árnya, a fájdalom! Nézzétek az ott lévő férfiakat! Ha valamely vigaszt mondhat, azt egyedül az öszfirtű öreg teheti; minő tengerimélység fenekére szállhatott az ő fia? S mindenikükre ezen sors vár — ilyen az élet, ilyen a halál életképe! De hagyjuk e keserves képet, mely fölszaggatja a rejtett fájdalom gyögyíthatalan sebeit. . . .

A genre festése általában, mint már az állapotdarabok is, kicsi viszonyokat követel. Minél jelentékenyebb a tárgy, annál kisebbnek kell feltüntetni azt; különleg sem szabad terjedelmesnek lennie.

A részletek finom gondos kezelése, kell, hogy lekossza figyelmünket. Az egyest állítsa elő az egészbe, a jó és kellemes pótolja a maga nemében, a mi nagyban a tiszta, szép és jelentékeny. Itt is különbséget tesz azonban, hogy vajjon az életből frissen kikapott valódi jelenetet akar adni a művész, vagy pedig képzelete szerint alkot.

Azon festés példái, ki az Olympról akar egy genreképet rajzolni, valódi futó bolond volna, ha

alakjait selyem vagy gyapjú ruhába bújtatná, vagy bort és vadpecsenyét tálatatna asztalukra, mint Netzu Gábor festi.

A phantasia képeit nem szabad sem egy Kammerdiener, sem egy divatúrós, sem egy materialista szemével tekinteni, még akkor sem, ha mint Rembrandt az ő Ganymedesében, az eget közelbe akarjuk hozni a földhöz.

Az arezkép művészi mása valamely személynek. A legjobb perczet kell kiválasztania, s a lényeges és jelentékeny vonásokat kiemelnie. A festész, ki nem felelt a múlt éji főfájás nyomait valamely urhölgy arcán, vagy a pattanás száján, nagyon gyarló arezképező; hanem tiszerte a kánná simítani, eltörölve a ráncokat, és mely vonásokat, melyekben küzdelmek, diadal és agyalom, hatalmas gondolatok és népek sorsát határozó tervek vannak eltemetve.

Valóság a festész feladata; hanem a jellemzőnek s nem a történetesnek valósága. Itt egy pontot sem szabad föllátni, egy redő legutolsó szöglete jelentékeny és kihagyhatatlan lehet.

A történeti kép s az eszménykép, melyek általános jelentőségű gondolatokat fejeznek ki, oly birtokot szerzett a festészetnek, milyen a történetírás és történeti philosophia.

A történet a legnagyobb és legfontosabb mozzanatok rajzolja le. A tépőntrá halad, megmutatja a fel- és lefelé menő utat, de minket nem vezet lépésről-lépésre.

Ha a festész egy csatát fest: francia katonákat, kik a rituálé sorok daczára előre rohannak; ez csak egy genreképet, egy jelenet, mely százszor is előjöhét, történeti hordereje azonban nincs. De

ha ugyanezen csapatot látjuk, közöttük azonban szürke kabátban, ágaskodó lován egy meredt tekintetű férfit; a mint lova kantárszára tábornoki kapaczkodnak, hogy visszatérre bírájk őt; körülte elhanyagolt granátosok, reá tekintve — előttünk áll Napoleon és Waterloo! nagy történeti mozzanat van feltüntetve itt.

Egyes jelentékeny ember jól feltüntetve, nem csak arezkép, hanem történeti rajz is lehet. „I. Károly” Van Dyktől, „Napoleon leköszönve” Paul Delaroche-tól: — egyik történeti életrajzot ad, a másik történeti drámai tetőpontot.

E szempontból nem csak az arezkép, hanem a genre is válhatik történeti festményre: Pálma Vecchio viritó leányai, míveltségtörténeti adalék, melyben északi Itália vidám napjai tükröződnek vissza. A történeti kép az általános kezelési mód miatt, kerülve minden személyes vonást — eszményképpé válhatik, mire példa Kaulbach Jeruzsálemé. A genre, hogy lesz eszményképpé, azt mutatja Rembrandt szent családjá; s egyáltalában sok mű van, melyben a szentség megemésíti a tárgyat s a közéletből kiemel. Az arezkép, a genre, a történeti- és eszménykép úgy olvadnak egymásba, a művészetben is, mint az életben. A mi a történeti hűséget illeti, ez ellen a festészet ép úgy nem szabad vételn, mint a költőnek.

A mi azonban apróságokat minő a ruházat — illeti, arra nézve a dolog szellemét kell követni, mert hisz nem regész a festő, hogy lezúrkéket adjon, nem is történetírő, hogy míveltségtörténeti jelentőségű hí korrajzot csináljon. Általában megvárja az ember, hogy a festész a kor míveltségi színvonalán álljon; apróbb dolgokban áldozzék a divatos izlésnek, hanem az illető kort is tanulma-

nyozza, ha történeti — nem pedig eszményképet akar nyújtani; azonban ez mégis mindig mellékes dolog marad, a művész ennek is megfelelő — akkor elismerésünket érdemli. Általában pedig, ott végezzük, a hol kezdjük — más követelés nem lehet csak a művészi igazság.

A mi a sokszor érintett kérdést illeti, hogy vajjon a festészet használhatja-e az érzék fellettit, arra nézve azt válaszolhatjuk, a mit Lessing mondott a boszorkány és kísértet-historiákra. A művészeknek oda kell vinnie, a hová tartoznak. A hit határoz felőlök A festészet alkalmazni igyekszik. A festészetnek nagyon kell őrizkedni, nehogy ellaposodjék, midőn földfeletti jelenségek által akar hatni; a mi mindenkor megtörténik, ha ezzel nem törekszik egyébre mint ezime magyarizátára.

A történeti- és eszményképek néhány fajtát itt nem részletezzük, mert felszámolásuk nem volna elegendő s keveset mondandó. Mit használna néhány sorban követni Rafael vagy Rubens nyomdokát. Csak Cornelius, Schuurra, Genellire, Overbeck, Kaulbach, Delaroche, Vernet, Gallaitra kell emlékeznünk, ha a jelenkor vagy közelmúlt neveit fölhozza megakarunk győződni e tér változatosságáról. Minden jelentékeny embernek külön stílya van. A definióknak vége hossza nem lenne. Az egyeseket az olvasóra bizzuk; és ezt annál könnyebb tennünk, mivel úgy sem tudók szavakban beszélni el a benyomást, mit a műrekek tesznek; aztán meg ily rövid taglatoknak csak az a céljuk, hogy kiuntassák az irányt általában, nem pedig az, hogy minden szép pontnál a végtelenségig csak átfutni, melyekről akár könnyvet lehetnek írni. A saját tanulmány és önálló ítélet, mindenekelőtt pedig a művészi lelkesítés tovább fog vezetni.

Majd Eö zonyitgatni, h csak fogalom. zaj: magyar l) magyar király 48-ban hatalm ktl. A szabads javaslatról te Utána felszóla. Gr. A d által idézett sz alatt nem értet lenti, hogy a p Ez oly er és vádak kör erata mondja, politikáját na nak, ki ama r camarillát em szólnak ismé nie, hogy ilyes reactió és cam lik. A reactió hogy a túlzás tetszés.) Ezzel de ki kell jelet ményi felül — kik a szabadsá ságot. Ezután javaslatra, felt híván Ghyecz hogy azt, a mi így a kiegyen Ghyecz nem tudja; de adósságok tá tett volna elé nécsközása m ményt.

A pénz gerülten replik a ki a deputat akart tudni. B datban van, h Ghyecz o meg van győ esetében is a leg raival csak is jár el a deputa szággyűlési uta A követke volt s az idő 2 fejezni tudósítá

A k Nem tehet dalra: érzés es mit előbb es már bizonyossá Miszerint z letelik, az orszá nélkül, hogy va javaslat a ház

A politika nyes viszonyai fontosságu ügy nyolcz osztály megvan adm rendezési s által számba a nagy denik ágában A miniszte feladatát, mely fotosabb ügye vajadásiban s a tel töle. A sajtó lőn rendezve, d azon özne a ke ja, mennyire s folytonosan érte nek minden ága a sajtó-osztály, lásait figyelem potolandja.

Ez által r szerencsétlen sének rovatába trálunk s oly nyomait, csak végkép e tért ketlent.

A pénzügy országot s az e is jutott a mut miniszter legtg végkép csak —

A igazság asztalára sok ig nek végképi eli de a végén esa siker, mi még se hazában.

Mindezek a tények. Azon t áplálkoznak, eg

belyitt felel...
helyitt a bév...
ki áll jót róla...
nyug megf...
mint a hogy...
bankók oceán...
felel, hogy...
8. §-ában azt...
országgyűlés...
szapo...
fújta, csak...
mit bánja...
itelezők és ö...
tést tartott...
mivel a dele...
nők, az tlások...
akat el lehes...
ndjárt ez ülé...
rában elozott...
hitfelekeze...
bb képv. részt...
y volt más, be...
nyiszterek kér...
történjek; ö...
onokok sorát...
örv. javaslat...
utána szolt...
lmán inditvá...
állításokat is...
y Gedeon...
tszik, hogy a...
általában az...
nden az izlés...
ztria finanez...
y a rosz pénz...
mányos poli...
hoz, hogy e...
mind Lajtán...
en valóságos...
meg, ezért...
adja, a törv...
ies Antal...
ellett, Vlád...
ellene, mire...
k decz. 5-iki...
nizsterelnök...
ctica, mely...
ország alap...
szélső balt...
sehol sem...
ga fel van...
alapjogok...
lét aristo...
yában, kik...
élni, míg a...
ifejezésnek...
jdonit. Az...
lő bal em...
gdudhassa...
gyanusítás...
gett a jobb...
visszautan...
nézeteit az...
ségét ille...
most az...
m évvel...
hivatkoz...
n bizonyi...
st kényte...
nyépképet...
mellékes...
egfelel —...
pedig...
elés nem...
hogy vaj...
fellettit...
sing mon...
ra. A mű...
Oznak. A...
gyeszkiz...
y ellapo...
y akar...
zettel nem...
ára...
faját itt...
m volna...
álna né...
nyomdve...
Over...
tra kell...
zatos...
styla...
ne. Az...
l köny...
vakban...
ek tesz...
csak az...
alában...
a végt...
lehetne...
denek...
vezetni.

Majd Eötvös szavain áttérve, azt akarja bi...
zonyítani, hogy nincs szabadság. A paritás is...
csak fogalom. Az uralkodó nem magyar (nagy...
zaj: magyar!), a közp. kormány nem magyar, a...
magyar királynak egy katonája sincs. A camarilla...
48-ban hatalmas volt, most sem lesz hatalom nél...
kül. A szabadságot még álmban sem látja. A törv...
javaslatról természetesen mit sem akar tudni...
Utána felszólalt a miniszterelnök.

Gr. Andrássy Gyula: A Böszörményi...
által idézett szavait helyreigazítja, ő az „abból él...
alatt nem értett anyagi életet. De azt igen is kije...
lenti, hogy a párt-tactica alatt a „M. Ujság“ ot érte...
Ez oly erkölcsi szegény, ki alaptalan állítások...
és vadak körözteséből él. S ezt nem az aristo...
erata mondja, hanem mondja az, ki a szélső bal...
politikáját nagyon rosznak tartja, ez mondja an...
nak, ki ama párt lapját szerkeszti. Böszörményi a...
camarillát emlegette. Ha valakinek, úgy bizonyára...
szólónak ismernie kellene azt. De ki kell jelente...
nie, hogy ilyesmi nem létezik. De igen is van más...
reakció és camarilla — s ez a szélsőségekben rej...
lik. A reactio olykor veres tollat visel, mert tudja...
hogy a tiltás által a legtöbbet árthatni. (Zajos...
zetszés.) Ezzel nem akarja Böszörményit vádolni...
de ki kell jelentenie, hogy nézetek szerint Böször...
ményi felül — bocsánat a kifejezésért — azoknak...
kik a szabadság nevében ostromolják — a szabad...
ságot. Ezután áttért a tárgyalás alatt levő törv...
javaslatra, felintette mind három párt állását, fel...
híván Ghyezyt, hogy mondja meg, vajjon hiszi e...
hogy azt, a mit ő ajánl, elfogadják a Lajthán túl s...
igy a kiegyenlítés elérhető.

Ghyezy Kálmán erre kijelenté, hogy azt...
nem tudja; de igen is tudja azt, hogy az állam...
adósságok tárgyában kedvezőbb eredményt lehe...
tett volna elérni akkor, hogyha a deputatiók ta...
nácskozása megelőzte volna a miniszteri egyez...
ményt.

A pénzügyminiszter erre nagyon inge...
gerülten replikáz, hogy éppen Ghyezy K. volt az...
a ki a deputatiók közös tanácskozásairól mit sem...
akart tudni. Különben a miniszterium azon öntu...
dathat van, hogy mindenben teljesíti kötelezettségét.

Ghyezy Kálmán erre nyilatkozik, hogy...
ő meg van győződve, miszerint a miniszteriumot ez...
esetben is a legjobb szándék vezérlé s előbbi sza...
raival csak is azt akarta mondani, hogy legjobban...
jár el a deputatio, ha szigorúan ragaszkodik or...
szággyűlési utasításához.

A következő szónok Somogyi László...
volt s az idő 2 órát túlhaladván, nekünk be kellett...
fejezni tudósításunkat.

A kormány működése.

Nem tehetünk róla, de minket mindenkor fáj...
dalmas érzés fog el, valahányszor arra gondolunk...
mit előbb csak sajnálatos lehetőségeknek, ma...
már bizonyosságnak tartunk, azon eseményre t. i...
Miszert az alkotmány és koronázás első éve...
letelik, az országgyűlés második évszaka is lefut a...
nélkül, hogy valamely nagyobb szabású **anyagi**...
javaslat a ház asztalára került volna.

A politika nagy kérdéseinek, a financia ké...
nyes viszonyainak tisztázása csalhatatlan nagy...
fontosságú ügyek, de mintán a miniszteri kormány...
nyoloz osztályra szakadt, s mindenik osztálynak...
megvan adminisztratív feladata mellett még...
rendezési s átalakítási hivatása is, méltán veheti...
számba a nagy közönség, mit tett feladatának min...
denik ágában a miniszter mindenike?

A miniszterelnöknek tudja méltányolni bokros...
feladatát, mely nemcsak a belkormányzás minden...
fontosabb ügyeiben, de a birodalmi másik rész...
vajadásában s sok más foglalkozásban részt köve...
telje. A sajtó központi osztálya még csak most...
lőn rendezve, de felszólalásunk óta újlag kiara...
dozó özne a képviselőházi interpellatióknak mutat...
ja, mennyire szükséges, hogy a nagy közönség...
nek minden ágairól Szabadjon remélnünk, hogy a...
sajtó-osztály, mely legalább az irodalom felszólá...
lásait figyelemmel kíséri, e nagy hézagot mielőbb...
potolanda.

Ez által reméljük, hogy mi nem jutunk a zon...
szerenésen posztóba, hogy a kormány működés...
ének rovatában, hol eredményeket kellene regis...
trálnunk s oly örömet hirdetőnk a tevékenység...
nyomait, csak óhajtsákkal kell betöltenünk s...
végkép e tért parlagban hagyunk, mint termé...
ketlen.

A pénzügyminiszter úr foglalkodtatja most az...
országot s az országgyűlést, s annak valóban ki...
is jutott a munkából. Azonban a legjobb finanez...
miniszter legtlgyesebb működése is eredményben...
végkép csak — teher és fizetés.

A igazságügyminiszter ur tett le a ház...
asztalára sok igen fontos munkálatokat, melyek...
nek végképi elintézése felette fontos eredményben...
de a végén csak rövid pör és kurta végrehajtás a...
siker, mi még sem tartozik a kedves dolgok közé a...
házában.

Mind ezek nagy de negatív természetű ered...
mények. Azon nagy konyhára, honnan a tömegek...
aplálkoznak, egy petrezselymeket sem nyújt.

Ha ezen bár igen fontos nagy ügyeket az oly...
kellemes vál oztatás kedvéért a közmunka minisz...
terium olykor-olykor egy-egy vasúti, majd egy...
esatornai concessio tervével tarkásítaná — mi ugy...
hiszszük, máresak a változtatás is könnyebbé tenné...
a törvényhozás haladását, a terhek s fizetendő m...
lők örökös zugását kellemebb hangokkal vál...
taná fel, a megszavazott törvény egész országrésze...
szeptek tenne boldoggá, és magában a törvényhozás...
ban is sok kielégített érdek, teljesült remények...
szelidebbé tennék a hangulatot, mérsékelnék a...
pártok élességét s a megszavazott terhek milliói...
mellett positív vívmányok meglegedését árasztan...
ának el.

De miért is nem találkozunk maig egyetlen...
törvényjavaslatl az anyagi téren?

Az alföldi vasut kiépítése iránt megvan az...
állapodás. Hetek előtt ki lön hirdette az egyez...
mény. Azok neve a lapokban el lön sorolva, kik a...
vaspálya kiépítését elvállalták.

Miért nem került hát ez ideig sem a ház asz...
talára?

Ugy hallottuk, hogy a társaság, mely az al...
földi vasut kiépítésére vállalkozék, négy heti időt...
költött ki, mely alatt kötelezettségben marad.

Megemlítették egy tekintélyes más pénzerő is...
mely az éjszaki-keleti vasuthálózat számára ajánl...
kozék, mely, mint hallani, hat heti időt költött ki az...
egyezkedések befejezésére.

Ezen időnek, mint értesülve vagyunk, két har...
mada úgy pergett le, hogy az alkudozások kezde...
töket sem vették. Pedig a legalsóbb kamat-ajánlat...
mely eddig tétetett s más fontosabb tekintetek is...
ajánlóvá teszik a végleges összeférést.

Sóvárogva várunk valahára tényleges ered...
ményt látni, letéve a ház asztalára.

Lapszemle.

Magyar lapok. A Honban Türr...
István nyújt igen érdekes felvilágosításokat a...
keleti népek valódi hangulata felől. Mire, ha idők...
lesz, rátrétnak.

Ezt nemcsak érdekes s tanulságos volta miatt...
említjük meg, de mindig örvendetes jelenségnek...
tartjuk, ha ilyesmi a meddő polemikákat egészen...
ki vagy legalább háttérbe szorítja s Csernátont...
néhány soros „apróság“ra devalválja.

Mai (decz. 12-ki) lapok közt a „Magyar...
Ujság“ is legalább történelmileg érdekes olvas...
mányt nyújt valahára azon cikksorozat folytatása...
gyanánt, melyet Szilágyi Virgil „A Pesti...
Naplónak és pártjának“ huzamos idő előtt...
már megkezdett.

Ezen cikkében ugyanis a dunai confederatio...
genesissét adja elő, mi mindenesetre a magyar...
emigratio külföldi működésének egyik számunkra...
érdekes szakaszáról rántja le a leplet.

Nevezetesen a dologban az, hogy az 1862-ben...
kötudomásra jutott dunai confederatio ez időbeni...
megindítását, sőt a pontozatok fogalmazását is...
most köztünk levő Pulszky Ferencz és...
Klapka Györgynek tulajdonítja, miről...
Kossuth csak később nyert értesülést.

Azt azonban elismeri Szilágyi Virgil is, hogy...
az eszme 1851-ben s Kossuthtól eredt.

E közlemények, melyek — ha valók — a...
sárga vagy kék könyv adatainak becsével bírnak...
még nincsenek befejezve. Bevárjuk azokat, hogy...
ismertessük, most még azért tartjuk némileg ko...
rainak, mert meglehet, hogy hivatolt hazánkiai...
ezen közlésekre nézve felvilágosításokat adandnak.

Igy, a mint eléadtunk, nem mertünk mint his...
toriai adatokra támaszkodni. Mert ezen cikksor...
ozat azon része, mely hazai eseményeinkre vonat...
kozik s a mivel Szilágyi éles polemikáját megkezdé...
s a függetlenségi nyilatkozatról szól...
merőben téves.

Nem a mi feladatunk első sorban ezen téves...
s hamis előadása ellen a függetlenségi nyilatkozat...
történetének felszólalni.

Ezen előadásban a P. Napló és pártja van...
igen élesen, hamisan és méltatlanul megtámadva...
Mi csak annyit éreztünk, miszerint ily szemrehá...
nyások szennyét hallgatag nem tűrnénk magunkon.

Hallgattunk vele mi is, mert hittük, hogy tán...
a P. Napló be akarja várni a cikksorozat befe...
jezését s miután az meg lesz, fogja a történelm...
érdekében is rectificálni a történetet.

A kérdés melyet Szilágyi ezikke felidézett, a...
magyar történelem számára nem csekély fontos...
ságu, t. i. hogy a debreczeni april 14-ki nyilatko...
zat a nemzetgyűlésnek egyhangu ha...
tározata volt.

Ez teljesen valótlán dolog.

Ma már csak is történelmi érdekekkel bir ezen...
debreczeni esemény lefolyása, annál kevésbé...
lelkiismeretes dolog, ennyire falszificálni akarni a...
történetet.

Ezt annyival kevésbé hagyhatjuk szó nélkül...
mert „történelmi tanulmányaink“ folytatá...
sában a debreczeni gyűlés eseményeinek egyik leg...
érdekesebb epizódját épen a függetlenségi nyilat...
kozat körüli csin képezi, és mert szavazás nem...
történvén a majoritást mindenik fél teljes joggal...
igényelheti ma is magának, az azt követő esemé...

s megelőző nemzetgyűlési villongások fejtik meg...
mind a függetlenségi nyilatkozat akkori kiterősze...
kolásának valódi indokait, mind a majoritás állá...
sát a házban.

Annyit legalább annak, ki ily merészen hi...
vatkozik egy nemzetgyűlés egyhangúságára...
s ki oly — bocsánat e szóért — szemtellenül vádolja...
azokat, kik határozottan ellene támadtak ily in...
dítványt, hogy még tapsoltak s ujongtak — ki...
ilyeket elmond a nemzetgyűlésre, tudnia kellene...
hogy a függetlenségi nyilatkozat nem is a nemz...
etgyűlés ülésében, hanem mert eb...
ben bizni egyáltalában nem lehet, egy mestersé...
gesen scenirozott s ügyesen improvizált népgyűlésen...
mondaték ki, hol a nemzetgyűlés tagjainak nagy...
de legnagyobb része jelen sem volt.

Mi feltesztük a P. Naplóról, hogy ha nem a...
történelem, de saját pártjának érdekében nem...
hallgatja el a tények elsorolását, és komolyan...
visszautasít magától oly nyomorú szerepet, minőt...
Szilágyi Virgil mások sugallata után pártjára...
ruház.

És itt végül ki kell sajnálatunkat is fejezni...
hazai történésszünk Horváth Mihály nagy...
szerű tévedései miatt, melyekben az akkori esemé...
nyeket elő adja. Távól a hazától, minden össze...
kötetések nélkül, menthetők általában a tévedések...
De most az akkor szereplő s még élő emberekkel...
is valamint adatokkal nyitva az érintkezés, ideje...
hogy az akkori tévedések az igazság érdekében...
helyre igazítsassanak.

BELFÖLD.

Pest városa decz. 11-iki közgyűlé...
sében a vizvezeték, ez oly kiváló fontosságú ügy...
létesítésére ismét megtörtént egy lépés azon sok...
lépés közül, melyek már jó hosszú idő óta a való...
sítás reményével kecsgettek. Felolvasták ugyanis...
Lindley Vilmos angol mérnök levelét, melyben az...
örömet jelenti ki, hogy a vizvezeték kiépítését a...
város saját kezébe vette, miután így a sikerre...
biztos kilátás lehet, s tudatja egyszerűsége, hogy...
a kialakított díjért kész Pestre jönni s itt a vizve...
zeték kiépítésére megtenni a szükséges intézkedé...
seket. A levelet helyeslőleg vették tudomásul s...
elhatározták, hogy a főpolgármester tudassa a...
mérnök úrral, mikép január elejére elvárja...
Ugyan ez ülésben szóba került a városi közbizton...
ságtól szóló hírek megozafolására több laphoz...
intézett reclamatio ügye. A t. főülgyész jelenté...
hogy egyik lap egészen közlé a ezafolatot, a két...
más lap pedig már előbb visszavonta a hirt s így...
a határozat közlése fölöslegessé vált. Erre az egész...
dologt ad acta tettk. A fővárosi képv. testület ez...
eljárásából okulhatna Szeged városa, mely a „Szeg...
edi Híradó“ val egész esatározást folytat s ha...
marjában nem tudják, hogy már a hányadik sajtó...
pert kezdő meg. Ha a képv. testületről, vagy a...
városról a „Sz. H.“ alaptalan híreket közölt, a...
hatóság vagy képv. testület mindenesetre követel...
heti azok visszavonását, de sajtóperrel lépni fel...
ez legalább is azt bizonyítja, hogy a nyilvánosság...
iránt — tülerkékenyek.

**A pesti esküdtzéki tár...
gyalások** — eddig már 3 volt, ezek közül...
2 alig ismert pesti német helyi-lapok ellen — nem...
nyújtanak valami örvendetes látványt. És pedig...
azért nem, mert az esküdték nagyon rendetlenül...
jelennek meg s volt eset, midőn a tárgyalásról...
egyszerre hat esküdtől maradt el, úgy látszik...
hogy az esküdtzéki intézmény horderéjét polgári...
körökben még nem tudják kellőleg méltányolni...
s nem tudják azt, hogy ez az egyik legszebb al...
kotmányos jog, más részről oly kötelesség is...
mely alól senkinek, ki arra képesítve van, nem...
szabad magát elvonnia. A tárgyalásokról való...
elmaradás oly részvétlenség jele, mely egyáltalában...
indifferentismust tanusít az alkotmányos intézmé...
nyek ellen s ez nem örvendetes jelenség. Az illető...
igazságügyminiszteri rendelet különben büntetést...
is szab azokra, a kik eléggő ok nélkül ettől...
elvonják magukat. Ha netán érdekelné valakit...
megemlíthetjük, hogy eddig minden vádlottat föl...
mentettek.

Az ujoncozási felszólítást...
eddig Szabolcsmegye, Győrmege és Debreczen...
városa utasították vissza; Pest városa közgyűlése...
ellenben kiadta tisztviselőinek a teljesítésre. A...
kormány mindaddig hűségesen mely titokban tartja...
hogy mint szándékozik azon törvényhatóságok...
irányában eljárni, kik felszólítását celszerűnek...
látják nem teljesíteni.

A horvát kérdés most egész ter...
jedelmében a napirend egyik legégetőbb pontját...
képezi. A Zivkovics által felállított unionista...
program, mely egyebek mellett Fiumét is Horvát...
országának követeli, Magyarországon bizonyára...
nagy csodálkozást keltett fél, mit fájdalommal lehan...
goltossággá fokoz azon körülmény, hogy Fiumében...
az ott létező magyar kir. biztosság tényleg fel...
oszlott, s Fiume, mert inkább mint valaha oly két...
séges helyzetben van, mely komoly aggodalmakra...
adhat okot. Azt hisszük azonban — hogy a pro...
gramm épen nem változhatlan, s miután Horvát...
országgal szintén az alku álláspontján állunk...
magyar részről bizonyára meg fogják védeni tudni...
az integritás ama fokát, mely nélkül a magyar ál...
lamiság eszméje egy általában nem képzelhető...
A fiuemeiek magas politikai szempontoknak hódol...
tak, midőn megegyeztek ama furc a situatio,ba...
hogy egyszerre két országgyűlésen: a pestin és...
zagrábin legyenek képviselve, s ha e politikai...
szempontok mellett tekintetbe vesszük nemcsak a...
jogi factorokat, de az erkölcsi érzület erős felle...
düléseit is, mind Fiumében, mind Magyarorszá...
ban: nem találjuk egészen indokolatlannak azon...
biztosítást, hogy — bár csak a kényszerűségnek

hódolva és szem előtt nem tévesztve a legköze...
lebbre kecsgetető megoldást, — némi megnyug...
vással fogadhatni, hogy bár unionista részről is a...
programba fölvetett a jogigény Fiuméra, ezt...
egyelőre a háttérbe kívánják állítani s oly ügy...
ként tekinteni, melyről — majd később lehet...
beszélni.

Hozzá kell azonban tennünk azt, hogy mi le...
hetetlennek tartjuk, miszerint az unionista párt...
vezerei és a magyar kormány, illetőleg Deakkal...
folytatott köztudomású értekezletekben oly nemü...
rendezés eszméjét találták volna életképesnek...
mely Dalmátia mellett Fiumét is feláldozza a horvát...
nemzeti párt-rajongásainak, s reméljük hogy...
ennek bizonyítékát közlelőbb oly kétséget kizáró...
tényekben fogjuk birni, melyek kizárják annak...
lehetőségét, hogy horvát részről ne lepettessünk...
meg oly bevégzett eseményekkel, melyeket aztán...
— visszautasítanunk kellene.

B. Hellenbach, Horvátország egyik leg...
kittünőbb államférfia, — a Kulpa mellett összesen...
nincs valami sok, — az „Agr. Ztg.“-ban közlelőbb...
megjelent manifestumában egészen kitér e terület...
kérdés elől s egyedül az állami forma rendezésé...
nek fejtegetésére szorítkozik.

Ez oly érdekes, hogy érdemesnek találjuk föl...
említeni főbb eszméit.

A magyar-horvát kérdésben — ugymond —...
a magyar állam-eszme, és Horvátorszá...
g önállóságának gondolata áll egymás...
szemközt. Mindkettőt úgy véli legkönyebben...
kiegyeztetetni, hogyha Magyarország eszméje való...
sításának súlypontját a kormány közönségében...
Horvátország pedig a nemzeti önállóság biztosíté...
kát a törvényhozás elválasztásában keresi.

Hellenbach azt hiszi, hogy magyar részről is...
belátják, mikép sok bonyodalommal járna, hogyha...
Horvátország a magyar országgyűlésen részt venne...
A magyar országgyűlésnek ekkor mindig illeté...
kessége szerint kellene változtatni szerkezetét...
egyszer Horvátországgal, mások, más tárgyban...
Horvátország nélkül lenne illetékes, s aztán az is...
hogy a magyar országgyűlésen csak magyarul...
szólhatni, sok nehézséggel járna a horvát követ...
választásoknál.

Vizont horvát részről kétségkívül belátják...
hogy a külön törvényhozás sokkal inkább...
biztosítja az önállóságot, mint a külön kormány...
Szerző mindig kétkedett a horvát kormány vá...
lódi önállóságában s mind e mai napig szerzett...
tapasztalatai nem alkalmasak arra — hogy ebbeli...
kételeit megígassák.

Igy két kérdés áll elő. Az első: Mit kell az...
egységes kormánytól elvonni, hogy a felelőség és...
autonomia lehetséges legyen? S a második: Mily...
mértékben s mily módon lehet a törvényhozást el...
különtíteni, hogy az államérdeket ne veszélyez...
tessik?

Az első kérdést egyszerűen úgy lehetne meg...
oldani, hogy megengedve, miszerint a magyar...
miniszterek a horvát országgyűlésnek nem lehet...
nek felelősök, elhatároztának, hogy minden Horvát...
vátországra vonatkozó rendeletet, a horvát ország...
gyűlésnek felelős horvát miniszternek kell aláírnia...
Igy biztosítva volna mind a felelőség, mind az au...
tonomia.

A másik kérdés a törvényhozás elkülönítése...
kiválólag pénzügyi. Erre nézve Hellenbach azt...
jegyzi meg, hogy az autonóm költségvetés joga...
egy részről a közgazdasági érdekek solidaritása...
másrészről pedig magukkal hozzák, hogy az egye...
nes adóknak a horvát országgyűlés s a közvetett...
adóknak pedig más körbe kell tartozniok. A köz...
vetett adók lényege különben minden esetre a...
delegatiókat illet.

Végül a delegatiókban Horvátország kétség...
kívül csak a birodalom magyar felének tagjai kö...
zött, nem pedig külön, vagy a német-szláv részben...
lehet képviselve; a ki ezt tagadja, az nem a mag...
yar-horvát kérdés megoldása, hanem általában a...
birodalom dualistikus rendezése ellen küzdi; az...
kétségbe vonja a kiegyezés alapját s jogosultságát...
Ezekben csoportosulnak Hellenbach nézetei...
Egyet nem lehet töltök megtagadni — a rendze...
rességet.

KÜLFÖLD.

A párisi törvényhozó testület és a florenzi...
követek háza napról napra élesebb és határozot...
tabb ellentétbe lép egymással. A florenzi köve...
tekházának jelszava „Róma“; a párisi törvény...
hozótestületé: „minden inkább mint Róma.“

A helyzetnek ilyenén voltáról könnyen meg...
győződünk, ha a párisi törvényhozó testületnek...
december 5-iki ülésére és abban Rouhernak a...
a kormány nevében tett nyilatkozatára visszagon...
dolunk és ezt a florenzi követek házána jelen...
legi egész ülészakával egybevetjük. Azóta Rou...
hernak e nyilatkozata mindenoldalú boncolásnak...
alá volt vetve a napi sajtóban s a legtöbb véle...
mény oda nyilvánult, hogy az „alesászárnak“ e be...
széde nem találkoztott a „császár“ teljes tetszésével...
hogy Rouher tullepte megbízása határait. Azóta a...
Moniteur a kormány iránti csaknem egyhangú bi...
zalomról beszél és azt mondja, hogy soha a minisz...
terium, és a törvényhozó testület között teljesebb...
és rokonszenvesebb egyetértés nem volt; mi a mult...
helyeslésének és a jövőbeni bizalomnak tagadhat...
lan bizonyossága. E votum a franciaia diplomatiának...
új erőt ad. A császár kormánya ezután is igénybe...
veendi a hatalmak közreműködését a megnyugta...
tás és igazságosság oly ügyében, melyről azt hiszi...
hogy a pápai kormányt ép úgy érdekli mint Olasz...
országot.

A kormány a helyett, hogy az olasz egység...
iránt kicsinylést és közönyt idézne elő, azt óhajtja...
hogy a kölcsönös gyűlölködést és bizalmatlanságot...
megszüntesse. A kormány azon pillanat bekövet...
keztét akarja sietetni, a melyben a olasz egysé...
ség belássa, hogy a pápa souverain...
tását védeni kötelessége. A kormány azt...
hiszi, hogy Európa tanácsai szerencsés benyomást...
gyakorlandnak és a kibékülés gondolatát fogják...
örvényre emelni. A konferencia mit sem vesztett...
opportunitásból. Franciaország ily értelemben...
nyilatkozott a kormányon irányában, a melyen...
értelemben az alkudozások megkezdettek.

Előzetési díj Beiktatási díj 30 kr.

Előf

„FÜGG

Miután a első napjától napilap, fog minden hétfő tanügyi heti szerencsénk teletteljesen f punk kiállítás megszaporod eddigi előfizet és pedig olyk pok"-nak

E egész év fél évre negyed

A „Függetlenség” titje ingyen fo Azonkívül „Hétfői Lap” egész év fél évre negyed

Együttal előfizetőink évre előfizetjük az eddigi új előfizetési kegyeskedjen

Az előfizet talhoz intéze

Pest, 1867

Pest

Alkalmu számu gyüle hol a mozesy van szonyeg felhangzott emancipat Megvallja katolikus ke főfeladatául, kozunk, sajtó tünk. A megne Jó Isten, liában vagy

Aesthe

A szem ál észre, a mely többféle követ lágba. A fül be kezettől, töm lenkezik. A hang ú részcskéje sa mozgás a legk által jut el hoz támad a hang. részcskéék töb begése. A leve a hang érzetet letkezik a han vető légrezég hangot hallju A benső m kőrülménytől f szerűk egym összfűggesökt egyenletesség is tekintetbe jö hoz viszonya. nem csak folye görbe, több be

Franciaországnak a római kérdésben követett politikájával egészen szembenáll a florenzi követ hazának dec. 9-iki ülése. Kellő tájékoztatás végett terjedelmesebb ki vonathat közöljük a gyűlés folyamát.

Miután Lanza, a háznak megválasztott elnöke rövid beszéd után elfoglalta elnöki széket, jelenti, hogy Stella következő napirendet hozott javaslatba:

„A kamara érzelmeiben is nemzeti programjában változatlan maradván, bizalmát fejezi ki, hogy a haladás következtében és belső szervez kezés útján Róma, mely a nemzet közvéleménye által fővárosul jelentett ki, Olaszországhoz fog kapcsolódni, és ezzel a napirendre tér át.”

A sok bejegyzett szónok között először Stella emel szót, hogy javaslatát indokolja. — Ő meg állapítja akarja tudni, hogy Olaszország Róma birtokát mindenkor szükségesnek tartja, és hogy ennek eszközlése iránti eszközök megválasztásában mutakozó bármily véleménykülönbség dacára is minden kebelben egyaránt megvan az ennek szük ségessége iránti meggyőződés. Javaslata ezért nem pártkérdés, hanem az egész ház helyeslével kell találkoznia. Ő és társai, kik e javaslatot aláírták, ebben értékes megyugtatót látnak.

Cortese a ház ebbeli kívánatait oly természetesen találja, hogy újabb ily értelmű nyilatko zatot szükségtelemnek vél, annál inkább, mivel a ház e kívánatainak valóságáról most még szó nem lehet és a legutóbbi esetek elég világosan megmu tatták, hogy ez ügy végrehajtását a kormányra kell bízni. Ezért a napirendre való térést óhajta, a mely alkalommal kijelentessék, hogy Róma bir tokbavételét Olaszország csak békés úton akarja eszközölni.

Crispi a kétes helyzet elosztatását óhajta és azért Sella javaslatát, mint a nemzeti párt véle ménynyilvánulását pártfogolja.

Ferrari a javasolt napirend ellen szól. Szavaiak, ugymond, ma felelet lesznek egy nagy nem zet beszédére, mely tehetetlenségünkől gyűnt üz. Ha a napirendnek valami gyakorlati célja van, az csak a Franciaországgal való szakított er dményezheti. De mi nem azért vagyunk itt, hogy fölösleges kiáltványt böcsássunk közre, hanem azért, hogy határozott feleletet adjunk.

Menabrea Ferrarival egyetért. Erre 201 szavazattal 176 ellenében elvetették Sella javaslatá és napi rendre térnek át, melyen Miceli, La Porta és Villa Tomaso követeknek „a kormány részéről a legutóbbi eseményekkel szemben követett poli tikai magatartást” illető interpellációját volt.

Miceli hosszas beszédében Napoleon és Viktor Emanuel kormányra ellen egyaránt hevesen kell ki. — A legújabb események, ugymond, azon alapulvnek bizonyítékai, hogy a tények hatalma mindig győzelmet arat a legszilárdabb emberi akaraton is. Az olasz politika az 1861-iki votumon és az 1864-iki szerződésen alapszik, mely (utóbbi) az ország igényei és a kormányforma között ellen mondást szült. A dolgok valódi eredete, mik leg közelebb történtek, az 1864-iki szerződésben keresendők. Ennek célja volt a pápával kibékülni. A francziák visszavonulása után egyedül a pápán állott, hogy Olaszország részéről számos engedvény ben részesüljön; de mind haszlatlan. Szerencsének kell vala így tartani a szeptemberi szerződés felbon tását; de fenn kellett tartani. A francia kormá ny példával járt elől a szerződés megtörésében és most a szerződés iránti tiszteletet hirdeti!

Kormányunk hurokra került. Még mai napság is azt állítja a francia cabinet, hogy nem sértette meg a szerződést. Az antibes-i csapatok hulláján találtak okmányokat, melyek bizonyítják, hogy ezek egyidejűleg a pápának és a francia császár ságnak katonái voltak. Ez a szerződések iránti tisztelet? Miben állott a jelenlegi cabinet-nak ma gatarása? III. Napoleon Rattazzi-tól királyi pro clamatiót és a comitéknaq felosztatását kívánta; Rattazzi vonakodott ezt megtenni. Az új minis ter ellenben vállalkozott arra, hogy vakon hódoljon minden eszásári parancsnak. Fel lépése oly tények által jeleztetett, melyeket sike retlenül kívánt a francia kormány Rattazzi cabi net-jétől.

A királyi proclamatió azt mondja, hogy az önkényesek eszközei voltak oly pártnak, mely új kormányt és vallást akart behozni. E nyilatkozat nem alapszik igazságon. A miniszter bebizonyította, hogy de Moustier és Rouher-nak előbirnöke volt. A törvényhozó testületben kifejtett nézetek egyik a királyi proclamatióban foglaltakkal. Ha Európa kormányunknak hími tudott volna, úgy barátaink ből ellenségek lettek volna.

A chassépot-fegyver csodát tett: átlukasztotta az 1861-diki népszavazás politikáját, feltárta a lehetetlenséget, hogy Franciaor

szággal a szövetség fenntartassék. Először történt, hogy 25 milliónyi nemzet ellenál állás nélkül engedte megszállni birtokát idegen által. Őn deorganizált hadseregről beszélt, minisz ter ur, és a rendtelenségben lévő hajóhadról? — ha az ország veszedelemben, nem szabad más érzet által vezetettünk, csak a kötelesség érzete által. A kormá ny megértette kötelességét maga tartása által.

Uraim igyekezzenek megbosszulni a gyalázatot, melyet Franciaország ránk rótt. Mi a nemzetet illeti, én ezt folyton szerettem; de Napoleon Franciaország a vagy jobban mondva, merő erőszakra alapított uralma nem Franciaország, és én azt gyűlölöm. Bár átvihetném e gyűlöletet mindenki szívébe! Napoleon úgy bínik velünk, mint rabszol gakkal; ő gyűnt üz velünk oly eszégről való szó játékaiban, mely nem egység, és új Olaszországról való szójátékaiban, mely nem az, a melyet mi akarunk.

A kormányrendszer és az ország törekvései közötti ellenmondásnak el kell tűnnie politikánk ből. A Menabrea miniszterium nem vezetheti nemzetünket. Menabrea ur azt hiszi, hogy a pápa iránti helyzetünket, el lehetne tűrni, ha egyetértésbe jöhettünk vele. Menabrea nem azon férfiú, ki háborút tudna viselni azért, hogy Rómát el nyerje.

La Porta ugyanily véleményben van Menabrea miniszteriumának eljárása felől s leginkább a Mentananál eseteket vetvén szemébe, azzal zárja beszédét: „Lehet-e a francia kormány legu többi nyilatkozata után egyetértést reményelni? — Reménylem, hogy nem lesz szükségünk Franciaországgal háborút viselni; de oly politika, mely Franciaországgal való szövöttezésre támaszkodik, túléli magát.”

A florenzi gyűlésnek e vázlata után nem ne héz megtalálni a mértéket, mennyire higynünk a Moniteur békés színezett és reményteljes politiká jának, kivált ha hozzáveszünk azon legújabb terjengő hírt, hogy Angol, Porosz- és Oroszország követeléssel léptek volna fel Franciaország írá nyában, hogy Rómából vonja vissza csapatait.

— Az orosz hadkészületek napról napra inkább bizonyodnak. Egy hadsapat az északi vidékről Brest Litewski tájára tétetett át, mi által a litvániai csapatok újlag 15,000 emberrel gyara podtak — így írják az A. Ztgnek —; az említett csapat Krenke tábornok vezérlete alatt áll és a vilnai katonái kerülethez tartozik. A Witebsk, Borisow, Minsk mellett, a lithuani, volhyniai, ki ewi és ukrainai hadsapatokról a lapokban közlé tett jelentések egy szóval sem említik a Lengyel országban elhelyezett csapatokat, pedig épen ezek látszanak a tervezett orosz hadműveletek köz pontját képezni. E Lengyelországban levő hadse reg legalább is 100,000 embert ny. Ha ehhez hozzá vesztük az előbb jelelt hadsapatokat, melyek 203,000 főnyi erőből állnának, nem tagadhatni, hogy Oroszország jelentékeny haderőt vezethetend Törökország ellen adandó alkalommal.

Nyílt levelezés az irodalom érde kében. Tekintetes Szerkesztőség! A sok szép theorizálás után, mely lapjuk ezen rovatában elmondattát, ideje lesz, hogy konkrét példával is lépjenek olvasók elé.

Tárgyul én a Szent István társulat által leg újabbban tagilletmény fejében közreboocsájtott ily című munkát választottam:

A Magyar Kath. Egyház Jogállása a mai viszonyokban. Irta Körömczy Imre.

Azon gyér katolikus szellemű eredeti munkák között, melyek hazai irodalmunkban napvilá got látnak, korszerűségénél és tárgyánál fogva figyelemmel foghat találkozni a könyv, melynek címét föntebb idéztük.

Önök jobban ismerik a kath. irodalom hiányait, gyűngőit, s talán felfelták azon okok alapját is, melyeknél fogva a kath. könyvhazánkban mind eddig papi könyv volt jobba dán. Azaz oly mű, mely formájánál és tartal mánál fogva alkalmasabb volt arra, hogy az egy házi férfit érdekelje, semmint, hogy a világi katolikusokra nézve, vonzó olvasmányul szolgál hatott volna.

Mindenesetre cultur-történelmi feladvány ma rad egyidejűleg még előttünk azon tény, hogy da ezára a törekvéseknek, mindekkor nem sikerült egyházi írónak a műalkotás azon kellekeit meg hódítani, melyek a szellemben sarkallanak inkább, mint a sorok merevén asketikus gondolatneme tében.

Ez lehet oka legnagyobb részét, hogy a világiak a kath. kiadványokat nem goutirozzák, legalább nem a kellő mértékben. Különbben ne tekintse jelen bevezető reflexióinkat a tek. szerkesztőség, czélzatos vonatkozásnak a jelen könyvre.

Erre nézve is elmondjuk észrevételeinket, öszintén, függetlenül.

Szerző, ki a magyar egyházi történelemmel irodalmilag is foglalkozott, jelen művében oly anyag feldolgozását nyújtja, mely a jelen alkotmányos szervezés közepett a nemzeti politika egyik bölcseségét követékezi.

Belgium és Franciaországban az alkotmány rendezte már a confessionalis érdekeket, még pe dig a szabadság nagy engedményeivel.

Az 1848-diki törvényhozás, midőn a parla mentaris alkotmányformát megalkotta, a dolgok ösztöne által arra látta magát utalva, hogy me gfelelő alakítást adjon az új állam és egyház kö zötti viszonylatnak is.

Megirta tehát a 20. t. czikket. De ezen törvény czikk egyoldalúságát és következményeinek hord erejét, a kath. nagy többség irányában érzi a nem zet s nem egy alkalommal óhajta a közvélemény annak revisióját.

Tudomására kell tehát adni a katolikusok nak a 20. t. cz. súlyos következményeit; fel kell tártani a parlament előtt az új alkotmánytörvényből a katolikusokra származható sérelmeket, s a szabad polgár jogával kell lépünk a kormány elé, igazságot kérvén nyolcz millió hazafi részére.

E három stadium mindegyike fontos és szük séges a siker biztosítására. S neir értünk egyet szerzővel, midőn könyvében a főirányzatot az első és utolsó helyezi, elkülvén a parlamentet.

De minderről bővebben szölandunk alább.

Művét szerző értekezésnek nevezi. Talán az alak és modor miatt, mely egy huzamban 95 lapon, az egyház jogállásáról, a népnevelésről, az alkati andó érdekegyteltekről, a sajtóról hoz töredékes elemfuttatást, a beható mélység és szaktudomány tartalmassága nélkül.

A t. olvasót az értekezés első része fogja ér dekelni leginkább, mely az egyház jogállásáról szól.

Az álláspont maga, melyet szerző az alkot mány irányában elfoglal: az 1867-diki koronázás. Tehát tényleg elismerése a 48 diki alkotmánynak, mely iránt kézséget is igyekszik szerző mutatni itt ott; de 47-tes rokonszenve éles jelekben tör elő a gondolatsor között. És ezt mi öszintén sajnáljuk. Nem csak azért, mivel az olvasó szabadelvű ér zülete bántva érzi magát ez által, de felad az ok ből, mivel ezen árnyalat nagyban fogja csökken teni a hatást, melyre pedig szükségünk van.

De másrészt ezen szellem intimidálta szerző genusát is. Irálya jellem nélküli, érélytelen, igen zaklatólag könyörgős, s nem egészen ment az erő telenségtől.

Esméit szerző ily lánczolatban fűzi. Az 1848. 20. t. cz. minden törvényesen bevett vallásfeleke zetre nézve tökéletes egyenlőséget és viszonyoságot alapít meg. Tehát, a kath. egyház függetlensége a kormánytól épen úgy biztosítottik, mint a többi felekezeté. A kormány e szerint csak annyiban követhet jogot az egyház feletti, a mennyiben az állam föfelügyelői jogát képviseli, s a mennyiben hivtva van a hitfelekezetek jogait megvédeni, a vallásosság és erkölcsiség nevelésére jótékonyan hatni.

Tehát az említett 20. t. cz. alapján a vallás oktatásügyminiszter, nem az apostoli királyi jogát képviselő kath. miniszter, hanem csak államminis ter, s tendőinek jogköre a 20. t. cz. értelmén túl nem terjed.

Ámde a 48. 3. t. czikk az alkotmány-törvény ezen értelmezését megsemmisíti. Miután ezen 3. t. czikk szerint minden egykor az egyházi és tanul mányi bizottság köréhez tartozott, a cultusminis ter alá rendeltetett, még pedig a királyi hatalom olyatán megszoritásával, hogy ő felsége bármily rendelete, határozata, kinevezése csak úgy érvé nyes, ha a Buda-Pesten székelő miniszterek által is aláíratnak.

Ezen szembeállítás a 3. és 20. t. czikknek, feltünteteti az ellenmondást, mely itt oly éles, hogy az egyiknek állítása megsemmisíti a másikat.

Ez képezi a kiindulási pontot szerző fejte getésében. S midőn a corollariumokat felállította s behozásával a püspöki kinevezés ellenjegyzését mint a 3. t. cz.-ből folyó szükséges kellekét a püspöki kinevezetés érvényének kimondotta volna, ezen tények fontosságát hangsúlyozza, s érieti a sértő visszasságot, mely ezen törvény által egyhá zunknak a 20. t. cz. által biztosított függetlenségét megsemmisíti.

VEGYES.

Hazafiai részvétellel fájjaljuk Bérczy Károlynak f. hó 11-kén történt halálát.

A boldogultban egyik jeles munkását vesztő hazai irodalmunk. Oly téren működött, mely nálunk töretlen volt, a kezdemény nehezségeit bá torsággal és tehetséggel győzte le. Neki köszönhet jük, hogy a sport irodalom nálunk lendületet nyert, melynek számára Bérczy kifejtett, tömör és ke rekedt nyelvet teremtett. „Vadász és Verseny lapja” sikerült irodalmi válatat volt Madách Imre fölött tartott akadémiai emlékbeszéde, Puskin fordítása, s egyéb közéleti működése, a hivatott író, munkás szellemet, lelkes honpolgárt tüntették fel pályáján. Örök béke hamvain, hazájának méltány lása lebegejen emlékezetén!

— Az erdélyi kath. status-gyűlésre az erdélyi püspök 6 exája által meghívatottak: az egyhá zia k részéről a k. félérvár pängtársan részéről 10 kanonok 6 tisz. kanonok, 2 apát, 23 mint püspöki széki tag, 7 esperest, 4 lyceumi tanár; a 16 esperesti kerületből 16 képviselő; a 10 középtano dából 10 képv. A sz. Ferencz rendiek tartom. főnöke; a püspöki hivatal papi tagjai.

A világiak közül: a m. k. miniszteri umtól 2, a kir. főkörmányszéktől 7; az erdélyi legf. törv. széktől 2; a királyi táblától 7; a sz. zebeni kir. főtörvényszéktől 1; a kir. orsz. pénzügyigazgatóságtól 3; az orsz. bányáigazgatóságtól 1; a főispának és főkirálybírák összesen 6; a sz. k. városok polgár mesterei vagy főbírái 5; a kolosvári akademiától 2; 12 kegyur és jótétő; 13, orsz. gyull. képviselő, és 32 esperesti kerületi képviselő. Tehát: egyházi circa 80; világi circa 100.

— Alig nyitlak meg az esküdtiszéki bírasko dás sorompói már is vállalkozó támad, ki azt bérbe akarja venni s vállalkozik azt folytonos munkával állítani, míg a bíró és közönség attól eszmört kap.

E hőse az esküdtiszékeknek R. Ensel Sándor úr.

Mi tréfának hittük azon hírlapi közleményeket melyekből értesültünk, hogy a t. úr a fővárosi lapok szerkesztőjét pörbe idézni készült ártatlan közleményeért.

A törvényhozásnak gondoskodni kell mahol nap bírsági intézkedésről vagy legalább megszabni mi a: poena temere litigantium az esküdtiszékek nél, hogy ily alkalmatlankodásoknak végett vessen.

Legújabb.

— Cs. k. főherczeg Albrecht ő fensége elnöktele alatt tegnapi értekezlet tartott a határőrvidék katonai felosztatása iránt. Ez importunusnak mondatott ki.

— Bécsben a liberalisok klubbja követ kező határozatot fogadott el: A kiegyenlítéssel nem vette át az itteni bírodalmi rész a maradékkamat fedezését az államadóságra nézve. Herbst belé pése mint pénzügyminiszter, valószinü.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Table with multiple columns: Pesti áru- és értéktőzsde, Magyar értékpapírok árkelete, Bécsi börze, Részvények, Elsőbbségi kötvények. Includes sub-tables for Gabna-árak, Záloglevelek, Államadósság, Sorsjegyek, and Érték és pénz.